

Allochtone mantelzorgers

Allochtone mantelzorgers zorgen vaak alleen, langdurig en intensief voor een hulpbehoevende. Over het algemeen zijn zij redelijk op de hoogte van de mogelijkheden voor ondersteuning. Toch maken allochtone mantelzorgers daar niet veel gebruik van, terwijl zij vaak ernstig belast zijn. Wat kan de gemeente doen om deze overbelasting tegen te gaan?

Over wie hebben we het?

Onder allochtone mantelzorgers zijn veel verschillende groepen te onderscheiden. De grootste groep allochtonen wordt gevormd door de Turken, gevolgd door de Surinamers, Antillianen en de Marokkanen. Andere voorbeelden zijn Chinese en Molukse mantelzorgers. Tot slot zijn in verschillende gemeenten ook omvangrijke gemeenschappen van nieuwe allochtone groepen die afkomstig zijn uit voormalig Joegoslavië, Iran, Irak, Afghanistan en Somalië (Expertisecentrum Mantelzorg, 2008).

Oog voor overeenkomsten en verschillen

Het is niet moeilijk om je voor te stellen dat er verschillen en overeenkomsten zijn tussen deze groepen. Zo omschrijft Yerden (2007) dat bij Marokkanen en Turken de motivatie om mantelzorg te verlenen, ligt in de traditionele plicht om zorg te zoeken én te geven binnen de familie. Bij Surinamers en Antillianen ligt de nadruk meer op solidariteit en morele plicht. Bij deze laatste groep spelen problemen met de Nederlandse taal bij het vragen om ondersteuning (zoals een indicatie bij CIZ, Wmo-loket, thuiszorg, etc.) echter veel minder dan bij andere groepen, zoals bij de Chinezen (Forum/BMP, 2011).

Ook binnen deze groepen zijn er verschillen op te merken. Zo blijken allochtone mantelzorgers van de eerste generatie zwaarder belast te zijn dan de tweede generatie (SCP, 2009). En wordt de zorgplicht door de derde generatie vrouwen van Turkse afkomst als minder vanzelfsprekend ervaren (Impuls, 2010).

Zware belasting: duur en intensiteit

Allochtone mantelzorgers verlenen intensiever mantelzorg dan autochtone mantelzorgers. Gemiddeld verlenen zij 30 uur mantelzorg per week tegen 21 uur door autochtone mantelzorgers (SCP, 2009). In onderzoek naar allochtone mantelzorgers is dit verschil nog groter: de onderzochte mantelzorgers verlenen gemiddeld 44 uur per week mantelzorg (Forum/BMP, 2011). Uit datzelfde onderzoek komt naar voren dat allochtone mantelzorgers gemiddeld ruim acht jaar zorgen.

Zware belasting: motieven en verwachtingen

De reden waarom allochtonen mantelzorg verlenen, verschilt in de kern niet van autochtonen. Vanzelfsprekendheid van mantelzorg is leidend. Bij nadere bestudering van de motivatie van allochtone mantelzorgers ontstaat een complex beeld van liefde, trots, traditionele en morele opvattingen, schaamte, schuldgevoel en druk van familie en gemeenschap (Forum/BMP, 2011). Ook is bekend dat allochtone ouderen hogere verwachtingen van hun kinderen hebben wat betreft zorg, dan autochtone ouderen (Valk & Schans, 2008). Oudere mannen hechten vanuit de traditie meer aan de zorg die door kinderen wordt geleverd, vrouwen wat minder omdat zij vanuit ervaring een meer pragmatische kijk hebben op het leveren van mantelzorg (BMP, 2000). Tot slot is het goed om op te merken dat naast een ervaren belasting de mantelzorgers ook voldoening beleven aan het verlenen van mantelzorg.

Jong gedaan...

Bekend is dat allochtone jongeren vaak als toekomst worden ingeschakeld (Motivaction, 2007). Hiermee wordt vaak de basis gelegd voor een lange mantelzorgcarrière. Jonge mantelzorgers lopen specifieke risico's (zie op www.prestatieveld4.nl de prestatieveld @4 over jonge mantelzorgers). De verhoogde kans voor allochtonen om op jonge leeftijd al mantelzorg te worden, maakt hen een specifieke doelgroep voor ondersteuning.

Zware belasting: vaak alleen en thuis

Niet zelden staat een allochtone mantelzorg(er) er alleen voor. En relatief vaak komt het voor dat de hulpbehoevende en de mantelzorg(er) in één huis wonen. Denk aan de zorg voor een kind met een beperking, een partner of een inwonende ouder. Ook als de mantelzorg(er) uitwonend is, is de afstand tot de hulpbehoevende vaak gering.

Gebruik van ondersteuning

Het heersende beeld is dat allochtone mantelzorgers ondersteunende voorzieningen niet weten te vinden. Dit beeld is toe aan nuance. Zo blijkt uit onderzoek dat 23% van de allochtone mantelzorgers gebruik maakt van het Persoons Gebonden Budget (PGB). Ook komt naar voren dat de ondervraagde mantelzorgers globaal wel op de hoogte zijn van het ondersteuningsaanbod, maar daar niet altijd gebruik van willen maken (Forum/BMP, 2011). Dit komt voornamelijk doordat het aanbod niet aansluit bij de behoefte van de mantelzorgers, ze hebben het gevoel vaak niet gezien of gehoord te worden.

Over het algemeen komen de ondersteuningsbehoeften van allochtone en autochtone mantelzorgers met elkaar overeen: het gaat om goede informatie en praktische ondersteuning. Het gaat dan vooral om informatie over specifieke ziektes, zo mogelijk in hun eigen taal. Daarnaast is hulp bij administratieve zaken wenselijk.

Een voorbeeld: AMWAHT

Allochtone Mantelzorgers Werken Aan Hun Toekomst, dat is waar AMWAHT voor staat. In dit project worden migrantenvrouwen opgeleid om andere mantelzorgers te bereiken en te betrekken bij plaatselijke netwerken en lotgenotengroepen. De aanpak biedt verscheidene aanknopingspunten om binnen de Nederlandse zorg beter gebruik te maken van de kennis en de ervaring van deze mantelzorgers. Dit project is beloond met de Agis Zorgverbeteraarprijs 2009. Kijk voor meer informatie op www.stichtingbmp.nl bij projecten.

Wat kan de gemeente doen?

U kunt als gemeente ook actie ondernemen om deze specifieke groep mantelzorgers passende ondersteuning te bieden.

- * Breng in kaart welke groep(en) allochtone mantelzorgers aandacht nodig hebben in uw gemeente.
- * Bied informatie niet alleen op schrift, maar ook visueel of auditief aan. Zie bijvoorbeeld www.leeshetvoor.nl.
- * Besteed specifiek aandacht aan jonge allochtone mantelzorgers.
- * Laat een training of lotgenotencontact verzorgen om het isolement van allochtone mantelzorgers te doorbreken en hen te stimuleren een goede balans te vinden tussen hun draagkracht en draaglast.
- * Werk samen met zelforganisaties, want daar is veel kennis over/contact met de doelgroep.

Meer weten?

Kijk voor meer informatie over allochtone mantelzorgers in het themadossier Interculturele familiezorg op www.expertisecentrummantelzorg.nl en kijk voor een overzicht van methoden ter ondersteuning van mantelzorgers in de databank Effectieve Sociale Interventies op www.movisie.nl/effectieivesocialeinterventies. Daarnaast kunt u voor vragen contact opnemen met Roos Scherpenzeel (030 789 20 63, r.scherpenzeel@movisie.nl) van MOVISIE.

Goed voor Elkaar

Van 2009 tot begin 2013 liep het landelijke project 'Goed voor Elkaar'. Het project begeleidde gemeenten bij de implementatie van de basisfuncties mantelzorg en vrijwilligerswerk. Informatie over Goed voor Elkaar vindt u op www.movisie.nl.

